

Віршові розміри

Теорія літератури

ДВОСКЛАДОВІ

ВІРШОВІ
РОЗМІРИ

ТРИСКЛАДОВІ

ЯМБ

ПОРЯДОК ВИЗНАЧЕННЯ
ВІРШОВОГО РОЗМІРУ

ДАКТИЛЬ

ХОРЕЙ

ТРЕНУВАЛЬНІ ВПРАВИ

АМФІБРАХІЙ

ПІРИХІЙ

САМОСТІЙНА РОБОТА

АНАПЕСТ

ПОРЯДОК ВИЗНАЧЕННЯ ВІРШОВОГО РОЗМІРУ

1. Поділити слова на склади:

СА ДОК ВИШНЕ ВІЙ КОЛО ХАТИ

УВАГА!!!

Прийменник або частка, у складі яких немає голосного,
не утворює окремого складу!

ПОРЯДОК ВИЗНАЧЕННЯ ВІРШОВОГО РОЗМІРУ

1. Поділити слова на склади:

СА **ДОК** ВИШ **НЕ** ВИЙ **КОЛО** **ХАТИ**

УВАГА!!!

Прийменник або частка, у складі яких немає голосного,
не утворює окремого складу!

ПОРЯДОК ВИЗНАЧЕННЯ ВІРШОВОГО РОЗМІРУ

2. Поставити наголос (↓) у словах:

СА **ДОК** ВИШ **НЕ** ВИЙ **КОЛО** **ХАТИ**

УВАГА!!!

Одно- і двоскладові слова можуть бути поза ритмічним наголосом!

З метою збереження ритму

наголос у деяких словах може змінювати свою позицію!

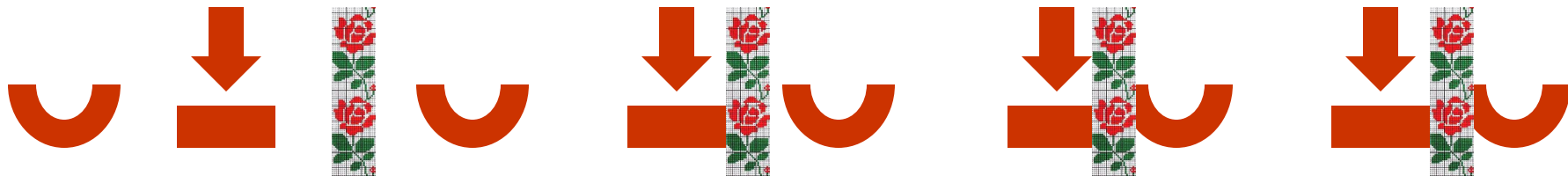
ПОРЯДОК ВИЗНАЧЕННЯ ВІРШОВОГО РОЗМІРУ

3. Позначити наголошені (■)
і ненаголошені (∪) склади:

∪ ↓ ■ ∪ ↓ ■ ∪ ↓ ■ ∪ ↓ ■ ∪
СА ДОК ВИШ НЕ ВИЙ КОЛО ХАТИ

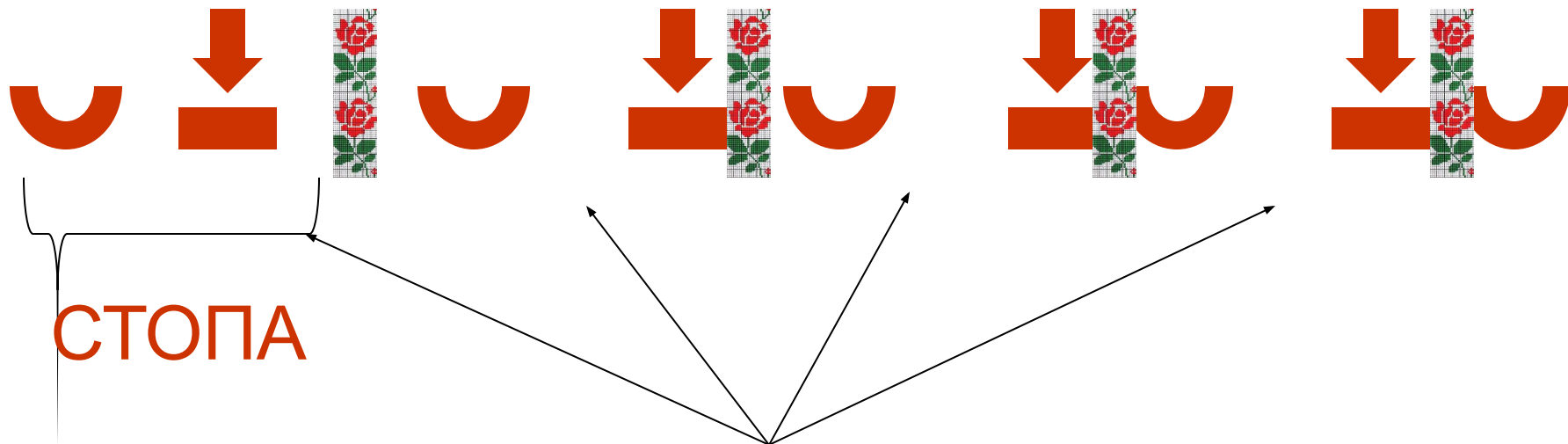
ПОРЯДОК ВИЗНАЧЕННЯ ВІРШОВОГО РОЗМІРУ

4. Визначити повторювані групи складів:

ПОРЯДОК ВИЗНАЧЕННЯ ВІРШОВОГО РОЗМІРУ

4. Визначити повторювані групи складів:

У ЦЬОМУ РЯДКУ 4 СТОПИ

ЯМБ

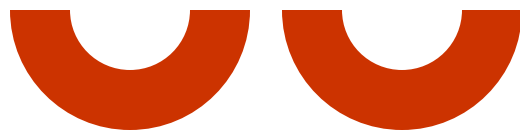
— **ДВОСКЛАДОВИЙ ВІРШОВИЙ РОЗМІР**
З НАГОЛОСОМ НА ДРУГОМУ СКЛАДІ

ПРИХІЙ

- ДОПОМІЖНИЙ
ДВОСКЛАДОВИЙ ВІРШОВИЙ РОЗМІР
З ОБОМА НЕНАГОЛОШЕНИМИ
СКЛАДАМИ

ПРИКЛАД

І знов лежить безмірний шлях
Добра, роботи, сподівання,
Бо є глибінь і вись в піснях,
В руках – жага, в душі – кохання.

М.Стельмах

КОНТРОЛЬНА КАРТКА

І	знов	ле	жить	без	мір	ний	шлях			
Доб	ра	ро	бо	ти	спо	ді	ван	ня		
Бо	є	гли	бінь	і	вись	в	піс	нях		
В	ру	ках	жа	га	в	ду	ші	ко	хан	ня

Прийменник,
у складі якого немає
голосного

ПІРИХІЙ

Односкладові слова,
що опинились поза наголосом

Вірш написаний 4-стопним ямбом із пірихієм

ХОРЕЙ

— ДВОСКЛАДОВИЙ ВІРШОВИЙ РОЗМІР
З НАГОЛОСОМ НА ПЕРШОМУ СКЛАДІ

ПРИКЛАД

Думи мої, думи мої,
Лихо мені з вами.
Нащо стали на папері
Сумними рядами?

Т.Шевченко

Виконавець – А.Солов'яненко

КОНТРОЛЬНА КАРТКА

Ду	ми	мо	ї	ду	ми	мо	ї
Ли	хо	ме	ні	з	ва	ми	
На	що	ста	ли	на	па	пе	рі
Сум	ни	ми	ря	да	ми		

**Склади
із зміщеним наголосом**

ПІРИХІЙ

**Прийменник,
у складі якого нема
ГОЛОСНОГО**

Вірш написаний 4-стопним хоресом

ДАКТИЛЬ

– **ТРИСКЛАДОВИЙ ВІРШОВИЙ РОЗМІР**
З НАГОЛОСОМ НА ПЕРШОМУ СКЛАДІ

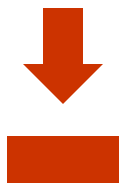

ПРИКЛАД

Місяць яснасенький
Промінь тихесенький
Кинув до нас.
Спи ж ти, малесенький,
Пізній бо час.

Леся Українка

КОНТРОЛЬНА КАРТКА

Мі	сяць	яс	не	сень	кий
Про	мінь	ти	хе	сень	кий
Ки	нув	до	нас		
Спи ж	мій	ма	ле	сень	кий
Піз	ній	бо	час		

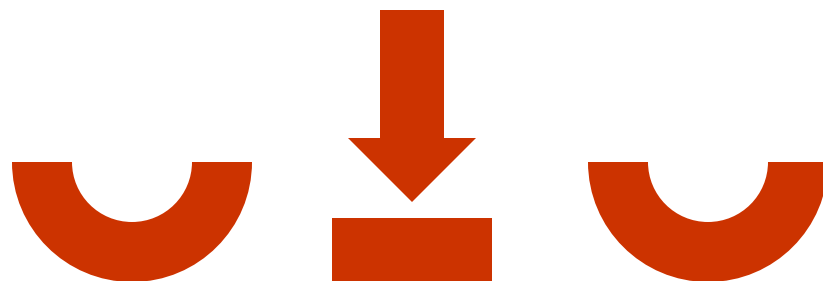
Частка,
у складі якої **нема голосного**

Односкладове слово,
що опинилось поза наголосом

Вірш написаний 2-стопним дактилем

АМФІБРАХІЇ

– **ТРИСКЛАДОВИЙ ВІРШОВИЙ РОЗМІР**
З НАГОЛОСОМ НА ДРУГОМУ СКЛАДІ

ПРИКЛАД

Опівночі айстри в саду розцвіли...
Умилась росою, вінки одягли,
І стали рожевого ранку чекать,
І в райдугу барвів життя убирать...

Олександр Олесь

КОНТРОЛЬНА КАРТКА

О	пів	но	чі	ай	стри	в са	ду	роз	цві	ли
У	ми	лись	ро	со	ю	він	ки	о	дяг	ли
І	ста	ли	ро	же	во	го	ран	ку	че	кать
І	в рай	ду	гу	бар	вів	жит	тя	у	би	рать

Односкладове слово,
що опинилось поза наголосом

Прийменник,
у складі якого нема
голосного

Вірш написаний 4-стопним
амфібрахієм

АНАПЕЄСТ

– **ТРИСКЛАДОВИЙ** ВІРШОВИЙ РОЗМІР
З НАГОЛОСОМ НА **ТРЕТЬОМУ** СКЛАДІ

ПРИКЛАД

В небі з зір простяглася дорога ясна
І горить, і тремтить наді мною.
Я для пісні вікно розчинив, щоб вона
Залила мою душу весною.

А.Малишко

КОНТРОЛЬНА КАРТКА

В	не	бі	з	зір	про	стяг	ла	ся	до	ро	га	яс	на
І		го	рить	і	трем	тить	на	ді	мно	ю			
Я		для	піс	ні	вік	но	роз	чи	нив	щоб	во	на	
За		ли	ла	мо	ю	ду	шу	вес	но	ю			

Прийменник,
у складі якого **нема**
голосного

Одно- та двоскладові слова,
що опинились поза наголосом

Вірш написаний 4-стопним
анapestом

ТРЕНУВАЛЬНІ ВПРАВИ

Визначити віршовий розмір

А	Місяченько сходить, ясну ніч приводить; Білий день світліє, над землею дніє... (А.Кримський)
Б	Земле моя, запашна, барвінкова, Ріки медові, дощі золоті, Тільки б побачить тебе у обнові – Більше нічого не хочу в житті. (М.Стельмах)
В	Красо України, Подолля! Розкинулось мило, недбало! Здається, що зроду недоля, Що горе його не знавало. (Леся Українка)
Г	Садок вишневий коло хати, Хрущі над вишнями гудуть, Плугатарі з плугами йдуть, Співають ідучи дівчата, А матері вечерять ждуть. (Т.Шевченко)
Д	Я сорочку знайду вишиванку І надіну, як хлопчик, радий. По барвінку піду на світанку Молодий, молодий, молодий! (А.Малишко)

1	ЯМБ
2	ХОРЕЙ
3	ДАКТИЛЬ
4	АМФІБРАХІЙ
5	АНАПЕСТ

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					
5					

КОНТРОЛЬНА КАРТКА

Визначити віршовий розмір

А	Місяченько сходить, ясну ніч приводить; Білий день світліє, над землею дніє... (А.Кримський)
Б	Земле моя, запашна, барвінкова, Ріки медові, дощі золоті, Тільки б побачить тебе у обнові – Більше нічого не хочу в житті. (М.Стельмах)
В	Красо України, Подолля! Розкинулось мило, недбало! Здається, що зроду недоля, Що горе його не знавало. (Леся Українка)
Г	Садок вишневий коло хати, Хрущі над вишнями гудуть, Плугатарі з плугами йдуть, Співають ідучи дівчата, А матері вечерять ждуть. (Т.Шевченко)
Д	Я сорочку знайду вишиванку І надіну, як хлопчик, радий. По барвінку піду на світанку Молодий, молодий, молодий! (А.Малишко)

1	ЯМБ
2	ХОРЕЙ
3	ДАКТИЛЬ
4	АМФІБРАХІЙ
5	АНАПЕСТ

	А	Б	В	Г	Д
1				Х	
2	Х				
3		Х			
4			Х		
5					Х

САМОСТІЙНА РОБОТА

Визначити віршовий розмір

А	Ми підем, де трави похилі, Де зорі в ясній далині, І карії очі, і рученьки білі Ночами насняться мені. (А.Малишко)
Б	Над Дніпром широким, вільним, Де луги й степи цвіли, Наші прадіди поляни Оселились і жили. (Олександр Олесь)
В	Сонечко встало, прокинулось ясне, Грає вогнем, променіє, І по степу розлива своє світлонько красне, - Степ від його червоніє. (Леся українка)
Г	Стояла груша, зеленів лісочок. Стояло небо, дивне і смутне. У груші був тоненький голосочок, Вона в дитинство кликала мене. (Леся Українка)
Д	Не обходьте давню стежку з ночами й зав'язами, Не в'яліте добре серце, вишите надіями. (А.Малишко)

1	ЯМБ
2	ХОРЕЙ
3	ДАКТИЛЬ
4	АМФІБРАХІЙ
5	АНАПЕСТ

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					
5					

КОНТРОЛЬНА КАРТКА

Визначити віршовий розмір

А	Ми підем, де трави похилі, Де зорі в ясній далині, І карії очі, і рученьки білі Ночами насняться мені. (А.Малишко)
Б	Над Дніпром широким, вільним, Де луги й степи цвіли, Наші прадіди поляни Оселились і жили. (Олександр Олесь)
В	Сонечко встало, прокинулось ясне, Грає вогнем, променіє, І по степу розлива своє світлонько красне, - Степ від його червоніє. (Леся українка)
Г	Стояла груша, зеленів лісочок. Стояло небо, дивне і смутне. У груші був тоненький голосочок, Вона в дитинство кликала мене. (Леся Українка)
Д	Не обходьте давню стежку з ночами й зав'яями, Не в'яліте добре серце, вишите надіями. (А.Малишко)

1	ЯМБ
2	ХОРЕЙ
3	ДАКТИЛЬ
4	АМФІБРАХІЙ
5	АНАПЕСТ

	А	Б	В	Г	Д
1				Х	
2		Х			
3			Х		
4	Х				
5					Х

Автор – Ірина Олегівна Радченко,
вчитель Економіко-правового ліцею
м.Києва.

З виступу на науково-практичній конференції
в ІППО КМПУ імені Б.Д.Грінченка
20 лютого 2009 року.